

Izhaja

vsak četrtek, ako je ta dan
praznik, dan poprej.

Dopisi naj se frankujejo in pošiljajo uredništvu „Mira“ v Celovcu, Pavličeva ulica št. 7.

Osební pogovor od 10. do 11. ure
predp. in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 20 vin.
od garmond-vrste za vsakokrat.

MIR

Velja:

za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno
pod napisom:

**Upravništvo „Mira“
v Celovcu,**

Vetrinjsko obmestje štev. 26.

Naročnina naj se plačuje
naprej.

Leto XXIV.

V Celovcu, 16. novembra 1905.

Štev. 46.

Narodna šola

v Št. Jakobu v Rožu na Koroškem.

(Konec.)

V toliko smo pač sedaj na boljšem, da imamo v Št. Rupertu pri Velikovcu internat šolskih sester, a to je vse premalo. Mi potrebujemo večjega in popolnejšega zavoda — potrebujemo kolikor toliko popolne gospodinjske šole, če hočemo priti do izurjenih gospodinj in do narodno zavednih mater.

Dobra gospodinja in narodno zavedna mati vselej tudi dobro vpliva na svojega moža! Marsikateri shod bi bil boljše obiskani, marsikatera narodna in verska agitacija bi se bolje obnesla in pri marsikaterih volitvah bi mi že zmagali, ko bi toliko žen, ki sedaj vsled svoje nezavednosti možu branijo nastopati tako, kakor se možu spodobi — delalo drugačno!

In naše šole! Ali se na Koroškem nismo že veliko potegovali za slovenske šole — koliko pa jih imamo? In vendar smo Slovenci brez slovenskih šol obsojeni v narodno smrt, smo izgubljeni. Meni se zdi, da v boju za slovensko šolo nismo zavsem na pravi poti. Seve, da bi bilo pri nas na Koroškem kaj pravice nasproti Slovincem, mogoče da bi prišli do slovenskih šol s prošnjami in zahtevami — pa niti to ni gotovo. Ne smemo namreč prezreti žalostnega dejstva, da je precejšnji del slovenskega ljudstva že tako ponemčurjen, da v svoji nevednosti in tudi že v svoji zagrizenosti slovenskih šol niti noče ne, češ: slovenski jezik otroci itak znajo že od doma, v šoli pa naj se učijo nemški! Dasi je to grozno neumna beseda, jih je vendar še mnogo, ki imajo to oslarijo za bogve kako pametno — ter vsled tega nasprotujejo slovenski šoli. Dokler pa tega nasprotstva ne stremo, ali ga vsaj kar največ ne zmanjšamo, tako dolgo slovenskih šol ne dobimo, četudi bi vsako leto odposlali po sto peticij na Dunaj. Največ, kar dosežemo, je — to potrjuje dosedanja izkušnja — da nam šolo razdele v slovenske in utrakvistične razrede; nemčurstvo našega ljudstva, združeno z groznim pritiskom od strani učiteljev in šolskih oblasti, pa slovenske razrede navadno že v par letih zatre, in vse je zopet pri starem!

Kje tukaj najti pomoči? Vzgojiti si bo treba zavednega ljudstva, ki ljubi svoj rod in spoštuje svoj materni jezik ter se ne da preslepiti z lažnimi frazami. Tako ljudstvo pa si moremo vzgojiti le v mnogoštevilnih društvi in v narodnih šolah!

Da, rojaki! kjerkoli je le mogoče, snujmo mala društva — ali so to mladeniška ali izobraževalna društva, je pač vse eno — da ž njimi vzbudimo in poučimo naše ljudstvo in ga dovedemo do spoštovanja samega sebe. Naš narod naj izve in naj začuti, da nima samo le dolžnosti z drugimi narodi, ampak tudi iste pravice; izve naj in naj pride do spoznanja, da naš slovenski jezik ni prav nič bornejši in prav nič manj časten, kakor so drugi jeziki, — nam pa, ki smo Slovenci, otroci slovenske matere in sinovi slovenske zemlje, nam pa da mora biti najčastitljivejši in najmilejši med vsemi, ker je naš materin jezik! Če ljudstvo dovedemo do tega spoznanja in prepričanja, potem, in le potem je ljudska šola naša — in zagotovljena nam je tudi narodna zmaga!

Ker pa so, kakor sem že omenil glede društva, pri nas na Koroškem skoraj nezmagljive težave, nam morajo priskočiti na pomoč narodne šole, ki naj nam vzgoje narodno zavedno in probujeno mladino, in priskočiti nam mora na pomoč bodoča gospodinjska šola v Št. Jakobu v Rožu, ki naj nam vzgoji gospodarsko izurjenih in narodno zavednih mater in gospodinj. Moje prepričanje je, da ako imamo koroški Slovenci le še toliko narodne moči v sebi, da se povzpemo do narodne gospodinjske šole, tedaj nas ne bodo še zagreblili. Istotako sem pa tudi mnenja, da je za naš preporod odbila že enajsta ura: če sedaj ne napravimo vseh svojih moči in če nas v tem našem naporu izvenkoroški Slovenci ne podprejo z vso bratsko ljubeznijo in požrtvovalnostjo — bo prepozno za vselej!

Zato pa, rojaki, ki vam je na tem, da se koroški Slovenci ubranimo narodne smrti, ne prezrite našega klika na pomoč! Pomagajte nam, prav vsi nam pomagajte in hitro nam pomagajte zgraditi „narodno in gospodinjsko šolo v Št. Jakobu v Rožu“. Spomladi že naj se začne dvigati iz zemlje naša trdnjava in rešiteljica! Matej Ražun, župnik.

Deželni zbor koroški l. 1905.

V peti seji, dne 17. oktobra, so se najprej predlagala razna poročila deželnega odbora, med njimi načrt, kako posušiti blato pri Št. Juriju ob jezeru (Längsee). Morebiti je mnenje opravičeno, da v sedanjí dobi, ko so zemljišča zgubila vso vrednost, ni pametno z mnogim denarjem sušiti blata. Za tisti denar se dobi drugod polveč najboljše sveta.

Poročalo se je ta dan tudi o zagrabi Vrtnovega loga pri Trbižu.

Ne pokupujte kmetij.

Poslanec Funder je predlagal, naj se prepove, pokupovati posestva z namenom, da se tam nasadi gozd in napravljajo lepi lovi. Kar je bilo do zdaj polje, travnik ali pašnik, se naj ne pogozduje.

Stvar je na videz lepa — a najprej bo treba skrbeti, da bo njive in travnike kdo obdelaval. Če bo dosti ljudi, ne bo treba kmetij grofom in gospodom, kakor je Lemiš, prodajati. Dokler se pa kmetom tako slabo godi, jim ni nič pomagano, če se prodaja posestev zabrani.

Užitninski davek.

Poslanec Kiršner govoril je kot gostilničar za gostilničarje in mesarje. Stvar kmeta malo ali nič ne briga, zanimiva pa je. Tožil je, da se mora na pr. za tele plačati 5 K 40 v užitninskega davka. A plačati še ni dosti; vsaka malenkost se mora naznaniti in napovedovanje in odpovedovanje dela mnogo sitnosti in dela. Kdor ima ta davek v najemu, sme priti k gostilničarju ali mesarju ogledavat vsak čas, po noči in po dnevu. Vsled povišanja davka na vino pije se manj vina in oblasti hočejo davek zvišati pri mesu, terjajoč višjo odkupnino. Do zdaj so davek oddajala društva — Abfindungsvereine — v bodoče se bo moral ta davek izročevati najemnikom, ker se društva razhajajo. In z najemniki bo veliko sitnosti.

Kiršner je bil dolga leta v državnem zboru: zakaj pa ni tam predlagal užitninski davek tako uravnati, da gostilničarji ne bi imeli toliko sitnosti. Zdaj gospod zvoní — po toči. Gostilničarji se nam smilijo, a naj se malo bolj brigajo za svoj prid.

Podlistek.

Pod belo suknjo.

(Par žalostnih in veselih iz vojaškega življenja — napisal Josip Bekš.)

Al' me boš kaj rada imela,
ko bom nosil suknjo belo . . .
Narodna.

1. Slovo in odhod iz domače vasi.

„Pa dajmo kakšno veselo, kaj bi se držali! Cesar že ve, koga vzame —“ je vzpodbujal Podrepnikov Jože, ki je bil eden najzastavnejših fantov in tudi slul radi težke roke po devetih vaseh na okoli. Poskušali so, a šlo ni. Vedno in vedno so se vračali nazaj k tisti žalostni:

Fantje se zbirajo
s kranjske dežele,
dekleta se jokajo —

Potiskov Lukec je nočoj zadnjikrat vasoval s fanti. Manj živahno in veselo je bilo to vsovanje kot druge večere. Rahel in pritajen je bil njih spev, kakor da je v njem prikrita nejasna bodočnost. Jutri jih potegne vlak v mesto, v novo življenje. In kako se konča novo življenje, kdaj se zopet vrnejo — ne vedo, in nikjer ne stoji o tem niti črke zapisanega.

Pozivnice so sicer prejeli vsi pred štirinajstimi dnevi, a tam notri stoji le, da se imajo zglasiti ob tej in tej uri pri tem in tem vojaškem oblastvu. In da so tri leta dolga, posebno pri vojaki, to so čuli

že večkrat od svojih sodrugov, ki so prihajali za Božič ali Velikonoč domov na dopust.

Kaj pa če se napravi med tem časom kak punt, Oger, pravijo, ni zadovoljen s postavami, Plementezar tudi spet sili v deželo — tako je namreč pred kratkim pravil Osmek, tisti mali suhljati možiček iz Vinjgorice, ki ponuja šivank, sukanca in priličnega drobiža po vaseh. In Osmeku je verjeti, saj je videl nekaj dežel in vojak je bil tudi.

Tako so premišljali fantje pod lipo sredi vasi. In zato je bil njih spev poln žalostnih glasov — kakor da je v njih prikrita nejasna bodočnost.

Zvezde so gorele s polno lučjo visoko tam gori na nebu, od zapada pa so pluli drobni, a gosti oblaki, se združevali in zopet razbijali, kot ljubeča srca ob slovesu . . .

Polagoma se je prepreglo celo nebo s črnim pajčolanom, in na zemljo so jele padati kaplje, debele in težke.

„Ob petih zjutraj pred Gregčevu gostilno —.“

„Gotovo, da gremo skupaj.“

„Zakaj pa ne, ga bomo še par litrov skupaj.“

Zadnjo besedo je govoril kakor vselej Podrepnikov Jože.

Potiskov Lukec ni zinil ne bev ne mev, temveč z brzimi koraki krenil proti klanecu.

Po prstih se je bližal mali hiši, z okenci, da bi človek težko zbasal glavo skoznje. V lopi je zalajal pes, nekaj trdih človeških glasov se je čulo iz hiše — in zopet je bilo vse tiho, le deževne kaplje so tolkle ob žaganice, zložene pred hišo.

V njeni sobi je brlela še luč. Par rahlih udarcev po šipi je zadoščalo, da je luč ugasnila, in nad okencem se je sklonila lepa glavica Robasove Lenice.

„Kaj pa hočeš zopet, sitnež, rekla sem ti že zadnjič, da mi ne hodi pod okno —“

„Lenica, po slovo sem prišel — zjutraj zarana se odpeljem.“ Glas se mu je tresel, in le s težka se je premagoval.

„To si mi pravil vendar vselej, kadar sva govorila — drugega nimaš nič — govori hitro!“ —

„Še enkrat bi te rad videl — Bog ve, kdaj te bom zopet“, je jecljal Lukec in jo prijel za roko.

„Drugega nič — lahko noč!“

Hotela je okno zatvoriti, a Lukec ji je preprečil.

„Lenica, če bi vedela, kako te imam rad. S seboj bi te vzel k vojakom, ako bi šla“ — glas mu je postal jokáv.

„Smiliš se mi, a s teboj vendarle ne grem. Lahko noč, Lukec —“

Lenica je bilo dekle, ki je vedelo, kaj ji je storiti v takem trenutku. Izmuznila mu je roko ter narahlo priprla okno, da Lukec niti vedel ni prav, na kak način in kdo ga je potisnil tako nepričakovano pod kap.

Lenica Potiskovega Lukca ni ljubila. Privajena sta bila sicer drug drugemu že izza nežne otroške dobe, ko sta pohajala za kravami na paši, a kaj več se ni moglo izcimiti iz tega znanja. Bilo je namreč v obče znano, da Lukec ni obdarjen s toliko mero pameti kot drugi ljudje. Njegovi tovariši na paši so mu raditega že od nekdaj radi nagajali in se norčevali iz njega. In Lukec si ni znal drugače pomagati ko z jokom; da bi proti komu dejansko nastopil, tega ni bilo v njegovi naravi. Lenici se je raditega smilil in imela ga je rada.

Ko pa je v poznejših letih stari Robas nastopil proti temu znanju, ki samo na sebi ni imelo po-

Lovska postava.

Dne 18. oktobra predložil je gospod Weiss predlog nove lovske postave. Naglašal je ogromno škodo, ki jo dela divjačina kmetom, in ta škoda se postavno pripušča, ker se hoče gospodi pustiti lovsko veselje. Glavne točke novega predloga so: 1. Naj se občinam da na prosto voljo, dati lov v najem, ali pa ga naj same izvršujejo. Zdaj namreč občine ne smejo imeti same lova.

2. Kadar se gre za plačevanje škod, naj bo odlok razsodišča merodajen, tudi če zastopnik ene stranke zapisnika ne podpiše.

3. Kazni na lovsko tatvino naj se znižajo. Kdor gre brez dovoljenja na lov, ni še tat. Divjačina na polju ni last lovskega lastnika, kajti ta je le lov vzel v najem, ni pa vseh živali, ki so v lovu, kupil.

Znano je, da so kazni na lovsko tatvino vnebovpijoče, rekel bi človek, da so popolnoma neopravičen ostanek iz dobe, ko je gospoda delala s kmeti, kar je hotela. Nikdo ne terja, naj ostane brez kazni, kdor je brez pravice ustrelil zajca, a naj se ne kaznuje tako ostro, kot da bi bil ubil človeka.

Gospoda, ki vzdržuje stari lovski red, kmetu ni pravična, in poslanci, ki so glasovali proti temu predlogu, ne bodo mogli svojega zadržanja pred ljudstvom opravičiti!

Odločno je zagovarjal novi predlog gospod Grafenauer. Dejal je: „Mlada je še lovska postava, a že se kaže njena pomanjkljivost. Napake te postave so temeljne, in ljudstvo je z njo manj zadovoljno, kot je bilo s staro. Deset let se je delala ta postava in posl. Kiršner, ki jo je delal, postaral se je z njo vred. Stara postava je bila v tem najbolj pomanjkljiva, ker ni bilo mogoče, pravočasno dobiti odškodnin za lovsko škodo, in ker občinam ni bilo dovoljeno, izvrševati lovske pravice. Nova postava temu ni opomogla, in zato se mora preurediti. Če delo delavca hvali, se Kiršner z lovsko postavo ni izkazal zmožnega delavca. Sicer je stvar že dolgo znana — a liberalen je — in gospodje, zato pa mora sedeti v deželni zboru!“

Deželni račun.

Poslanec Steinwender je navadno poročevalec letnih deželnih računov. Sicer sta si z Lemišem le tedaj prijatelja, ko se ne vidita, a Lemiš mu vendar pusti prevažni finančni referat, ker je Steinwender skoraj edini, ki o denarnih vprašanjih kaj razume. Steinwender poroča:

Popred se je reklo, da bo dežela potrebovala leta 1904. . . . . 3.770.000 kron potrebovala pa je . . . . . 4.139.000 „

torej je bilo premalo . . . . . 369.000 kron Strašni primanjkljaj je nastal, ker so se vsled povodnji morale popravljati ceste.

Tukaj se zopet vidi slabo gospodarstvo. Pametni gospodar ima posestvo zavarovano; če pogori, pa dobi odškodnino. Dežela se zoper take nezgode tudi naj zavaruje s zakladi, ki se naj nabirajo v navadnih letih. Dežela je nekdanj imela take zaklade, stari so mislili na bodočnost, a lepi tisti čas je minil, in zdaj je dežela podobna gospodarju revežu, ki mora po

sebnih okolnosti, je v Lenčinem srcu ugasnila iskra, ki bi morda zdaj vzplamtela, in ostalo je le še usmiljenje.

Lukec tega ni umeval, ker ni bil toliko dalekoviden, in stari Robas se ni protivil, če je kdaj Lukec ustavil Lenico slučajno, ko je šla po vodo, saj je vedel, da je dekle „pametno“ in ve, kaj ji pride čez jezik.

Lukec to kratko in čudno slovo ni hotelo v glavo. Stal je nepremično neke časa in zrl v temno okno, ki ni dalo nobenega znamenja o življenju, potem pa klavirno odšel svojo pot.

Domov prišedši, se je zaril globoko v seno, kakor bi hotel zadušiti čudne misli, ki so mu rojile po glavi.

*

Še pred peto uro zjutraj je zagnal Podrepnikov Jože pest peska v prvonadstropno okno Gregčeve gostilne, in kmalu nato je čemerni krčmar odprl hišna vrata.

„Aha, aha“, je pozdehaval, „danes greste, aha — aha. Kaj se hoče, čas pride — jaz sem tudi šel pred petinštiridesetimi leti — aha —“ pospravljaj je z gostilniških miz in venomer čeljustal.

„Oče, pol litra boljšega, pa konec klobase in vogal kruha — da ostaneva prijatelja.“

„Aha, aha, pol litra praviš, pa prigrizek — za pot.“

Jožetu je bila glava težka od včeraj užite pijske, vendar se je kazal junaka.

Kmalu so se pričeli shajati in odlagati kovčge različne velikosti po sobi: za klobuki bele listke in rožmarin pa roženkravt, na prsih duhteče

vsaki toči že denar izposojevati. Potrebščine dežele so velikanske! Štiri milijoni kron; to je: vsaka duša v deželi plača enajst kron deželnega davka!

Borovčiči.

V Borovljah je staroslavna puškarija. Mnogo obrtnikov se pri tem pošteno preživi in mnogo denarja pride po tej poti v deželo. Država je pripravljena, dati zdatno podporo, če tudi dežela kaj doda, ker država le pod tem pogojem podpira gospodarska društva.

Za Borovčiče so govorili Neuner, ki je znan, da nikogar ne more navdušiti; govoril je deželni predsednik, govoril knez Rosenberg, govoril tudi Grafenauer: le-ta je predlagal, naj se ne da podpore godbenemu in telovadnemu društvu v Celovcu, zato pa se naj kaj dovoli Borovčičem. Godbeno društvo dobiva 800 K podpore, pa ima samo dva učenca! Nekdo pa menda ni govoril: poslanec Oraš, staroslavni zagovornik beljaškega okraja in Borovelj. Vi dragi Borovčiči, koga pa imate za poslanca? Če je pri volitvi vse dobro, kar vam liberalna stranka ponudi — in če sprejmete vsakogar — potem se ne čudite, če morate zadovoljni biti s tem, kar drugod preostaja — zjede! Obžalujemo vas, a tako se slabo vrača slaba volja.

Država pomagaj!

Dne 19. oktobra utemeljeval je poslanec Weiss svoj predlog, pozvati državni zbor, naj odpiše deželi dolg v znesku 4 milijonov kron, ali pa naj na plačilo tako dolgo čaka, da pridejo ugodnejša leta. G. Weiss utemeljeval je stvar:

Za ceste bo treba	350.000 kron,
v letošnjem proračunu manjka	55.600 „
za leto 1907. primanjkuje	267.600 „
nčiteljem bo treba plače zvišati,	
kar bo stalo letnih	200.000 „
za meščanske in druge šole bo	
treba	100.000 „

Vkup bo . . . . . 973.200 kron več treba, kot se je rabilo do zdaj. Obrtniki se borijo za svoj obstanek, kmetje nimajo delavcev, zato je neobhodno potreba, najti pomoči.

Deželni stroški rastejo, kakor plaz, ki se je vsul v dolino. Ali nam ta plaz ne bo polagoma vse zasul?

Dne 23. oktobra stavil je poslanec Grafenauer predlog, naj se naročilo notranjega ministrstva, ki zadene naglašanje poslov, tako preuredi, da se bodo ti mogli naglašati pri občini.

Dne 24. oktobra je g. Grafenauer predlagal, naj se primerneje skrbi za cesto Celovec-Reichenau.

Rumunska meja.

Ta dan so se krščansko-socialni poslanci odločno potegovali za živinorejo na Koroškem. Celovski mestni odbor je sklenil z odbori drugih mest, pozvati ministrstvo notranjih zadev, naj dovoli uvažanje živine iz Rumunije, da se cena more po tej poti znižati. G. Krampl je naglašal, da bi se z otvoritvijo rumunske meje storilo kmetijstvu hudodelstvo. Iz Rumunije bi prišla

šopke. Ta ali oni je katero pričel, a videč, da je osamljen, zopet umolknil.

Gregec pa je letal po hiši zdaj s polno steklenico, zdaj zopet s krožnikom klobas in kruha.

„Le najejte se fantje, le — pot je dolga, skoro v večnost pelje. Danes je še bel kruh, potem bo pa en čas komis pel, če kaj vem, haha . . . O bo, bo, kaj me pa gledate tako debelo.“ In „pokušal“ je vino kar zapored pri vsakem.

Pred hišo je stal pripravljen voz, da jih potegne v mesto, in hlapec je poleg konja na dežju rentail in pogledoval skozi okno na polne kozarce.

„Bo čas že, ali še ne“, je zavpil skozi okno, videč, da ga nihče ne kliče pit.

„Ej — počakaj še, na Vid, pojdi pit“, sta mu odgovorila dva, in časa je bilo še dovolj.

Mimo hiše je korakal Lukec, obe roki v žepih in dežnik pod pazduho. Ozrl se je v hišo in obstal.

„Kaj je zdaj ura pet — glej, mi jih vrtime, da je veselje! Ti se pa držiš, kot bi ne šel k vojakom, temveč k prvi izpovedi“, ga je nahrulil Podrepnikov Jože.

„Sem zaspal, sem zaspal“ je jecljal Lukec in počasi se je zmuzal v sobo.

Čemu pa imate te zaboječke s seboj, jaz sem vzel le dežnik“, je Lukec zvedavo popraševal, videč, da so drugi opremljeni s kovčgi.

„Dežnik, kaj ga misliš nositi mesto puške?“

„O krogle bo lovil ž njim, če gremo res na vojsko.“

„Ali pa bo delal ž njim senco celi kompaniji, kadar bomo imeli vaje ob vročini. Velik je zadosti.“

Tako so se ga lotili in se mu krohotali, Lukec pa je stal sredi njih in ni vedel, kaj bi jim odgovarjal.

živinska kuga, kakor popred svinjska, in kmetje v Avstriji bi trpeli na milijone škode.

Poslanec dr. Pupovac je opominjal nemško-narodno gospodo, da so ravno oni nekdanj govorili — zoper prosto dovažanje živine iz Rumunije. Koroška je veliko večja kot Celovec, in enemu mestu na ljubo se ne sme doprinesti celi deželi tolika škoda.

Poslanec Weiss je dokazal, da živine ne pomanjkuje, vsaj se je veliko izvažalo v Švico in na Nemško.

Vera in politika.

Z drugimi zavodi vred prosi podpore katoliška sirotišnica v Trgu, ki vzdržuje 250 otrok in jih tako vzgaja, da bodo vsaj deloma kedaj pridni posli.

Dr. Pupovac je stavil dotični predlog. Dejal je: če Bog vzame otrokom starše, pomagati morajo drugi. Sodbe o novi sirotišnici so zelo ugodne; dolžni smo, usmiliti se otrok svojega naroda; kedar umremo, pojdejo z nami čez grob le dobra dela. In če že kdo na večnost ne verjame, naj ne pozabi, da bo v dobrih delih na svetu neumrljiv. Tudi vi (nemškonarodovci) pridete enkrat na konec življenja, zapustite vsaj spomin, da ste storili dobro delo in skrbeli za reveže v deželi.

Predlog je iskreno podpiral tudi knezoškof dr. Kahn. Knezoškof je razkladal, da je v zavodu msg. Kayserjevem 321 gojencev; 19 jih je že na delu v Trebinju, 12 se jih začasno rabi v Trgu. Zavod hoče vzgajati kmetijskih poslov; v ta namen se je zidal sv. Jožefa dom v Trebinju. Ta dom ima gozdov, polja, travnikov, tudi kamnolom in opekarna je tamkaj, tako da se fantje vsega nauče. Delovanje ravnatelja msg. Kayser-ja je naravnost občudovanja vredno, ne preplaši ga nobena zapreka.

A zastoj! Vzdignil se je Lemiš, ki ga je volila splošna kurija v državni zbor — torej je zastopnik revnega ljudstva. Pritoževal se je, da mu krščanski poslanci mečejo polena pod noge; zavod v Trgu je „Trutzanstalt“ zoper drug obstoječ zavod, v katerem se protestantski in katoliški otroci enako vzgajajo.

Tem ljudem je vse „Trutzanstalt“, kar je nastalo brez njihovega dovoljenja, in pripoznanje, da se v obstoječem lutrovskem sirotišču v Waiern vsi otroci vzgajajo enako, je kaj vredno. Kajti katoliški otroci se ne smejo lutrovsko vzgajati.

Nadalje je dejal dr. Lemiš, da sirotišnice ne morejo vzgajati poslov, ker se morajo za ta poklic ljudje privajati takoj po porodu!

Nismo slišali, da bi kedaj nemški nacionalni gospodi imeli tisto prepričanje, kadar se pravi, da se otroci v šolah odvajajo delu, če hodijo tja do 14. leta. Gospod Lemiš: vi in vaši prijatelji pravite na eni strani, da se mora otrok že takoj po porodu vaditi v delu, potem jih pa do 15. leta ne pustite delati, kako pa se to strinja?

Lemiš je potem pravil, da krščanski poslanci niso dostojni (anständig) ljudje, da hočejo mir, ki je bil do zdaj v deželi, zadušiti. Že v šoli se verski ščuva in če fant pride s plavico,

„Presneto, ti si pa res junak; Robasova Lenica je lahko ponosna, da te ima“, ga je uščipnil Ocvirkov Grega.

„O, saj tudi je, zato ga pa pusti od sebe z dežnikom, mesto da bi mu dala šopek rožmarina“, je pritaknil Smoležev Miha.

Gostilničar je stal pri peči, si zadovoljno menal roki in pomežikaval zdaj temu, zdaj onemu.

„Kakor hočete“, se je odrezal na kratko Lukec, „a prepričali me ne boste, da danes ne dežuje. In zato sem vzel dežnik. Gregec, še en liter — plačam jaz!“ In petkronski srebrnik se je zakotalil po tleh.

„Ta je moška!“ in par težkih pesti je padlo na mizo.

Minula je dobra ura. Jeziki so se razvzvali vsem, in tudi Lukec je venomer hihital in govoril.

Hlapec Vid je z negotovostjo v nogah vstal in šel k vozu, kamor so naložili fantje svoje kovčge in naposled z manjšo ali večjo težavo tudi sami sebe. Lukec so vzeli v sredo, in da je bilo več smeha in norčij, je razprostrl Ocvirkov Grega celo njegov dežnik, dasi je pršilo čisto na drobno. Konj je potegnil in voz je zdrdral med smehom in vriski skozi vas.

Nihče od njih pa ni zapazil, da se je zganilo za marsikakim oknom deklet; s predpasnikom v roki je šinilo prek oči, iz katerih so polzele — solze.

In nihče od njih ni čul možaka, ki jih je srečal:

„No — danes teden boste vriskali malo drugače.“

dobi zaušnico; mrliči se ne spremljajo k pogrebu. Vse politično življenje je zastrupljeno. Mi bomo glasovali zoper predlog, dejal je nemško-narodni hetman Lemiš, in njegovi tovariši so ponižno kimali z glavami.

Dr. Pupovac dal je Lemišu osoljen odgovor: nikdo ne more reči, da bi se bili krščanski poslanci kedaj nedostojno obnašali, a če narodovci hočejo boj, bil se bo le-ta. Za katoliške poslance bilo bi sramotno, da bi se ne potegovali za katoliško sirotišnico, med tem ko narodovci — če so že katoličani po imenu — dovoljujejo podpor protestantskemu zavodu. Naša inteligenca je vaši (nemško-narodni) kos, in naša dostojnost za vašo ne zaostaja, in vi govorite o sirovosti! Omenjam, da vi od nas še niste bili pretepeni, a mene ste na zborovanju do krvi pobijali (v Preblu). Zdaj pa le pojte in pravite v vaših časnikih: dr. Lemiš jim jo je povedal!

Odgovor je Nemce zadel, kakor oster meč, — a predlog je padel, ker je menda nemško-narodna stranka obljubila dr. Lemišu popolno pokorščino. Kakor piska ta milijonar, drugi večinoma plešejo. In naši liberalni Slovenci so pri volitvah glasovali za takega človeka!

Z denarjem kakor svinja z mehom.

Deželna zavarovalnica zoper požar je pač nekaj, česar naši nemški nacionalci prav popolnoma nič ne razumejo. Potemtakem ni čudno, da se dogode pri tem zavodu stvari, ki naravnost v nebo kričijo — o nezmožnosti nemško-nacionalne stranke. V seji dne 7. novembra je vstal poslanec Grafenauer in popolnoma stvarno govoril o deželni zavarovalnici in navedel nekaj res uničujočih dokazov za slabo gospodarstvo nemških nacionalcev. Tako je dne 1. maja t. l. plačala neka stranka zavarovalnino, a kmalu potem je zavarovalnica zahtevala, da naj stranka še enkrat plača. S takim ravnanjem pač zavarovalnica odriva ljudstvo, ne pa vabi k sebi. Po dvakrat, trikrat se izterjava zavarovalnina, da celo zarubijo zavarovanca. To je vse seveda zato, da se ljudstvo rajši zavaruje. Najlepše je pa to, kar se govori o bivšem ravnatelju zavarovalnice. Zavarovalnica ga je morala odpustiti, ker ni bil sposoben za to službo, pa mu je morala zato še plačati 20.000 kron, da se ga je iznebila. To se pravi denar metati skozi okno. G. Grafenauer je odgovarjal deželni odbornik Hönliger, ki je obljubil, da bo preiskal po Grafenauerju izpovedane slučaje. Glede Hahnel-a, prejšnjega ravnatelja, pa je rekel, da to sicer spada v tajno sejo. (Seveda, ker je denar, za katerega se gre, menda tudi — tajen.) Bilo pa je tako: Hahnel je bil po posl. Hocku nameščen za inšpektorja. Hahnel je bil pred štirimi leti nameščen pri graški zavarovalnici. Kot inšpektor je Hahnel večkrat napravil občutne pomote. Bilo je treba novega inšpektorja. Tega se je namestilo, Hahnel pa je postal ravnatelj. Ker pa tudi kot tak ni bil sposoben za svojo službo, bilo ga je treba odstraniti. Toda kako? Ali dati ga v nižjo službo, ali penzionirati, ali pa mu dati odpravnino. Odločilo se je za poslednje in se mu izplačalo 20.000 kron, češ da je to bilo najcenejše. — Ta je lepa. Zato, da se dežela iznebi človeka,

ki je popolnoma nesposoben za službo, se mu mora plačati 20.000 kron. In že prej! Ker ni bil sposoben za inšpektorja, potem so ga imenovali za direktorja. Torej čim manj človek zna, tem boljšo službo se mu mora dati. In kako se izgovarjajo! Da bi bili morali plačati Hahnelu penzijo! Zato menda, ker je štiri leta oškodoval s svojo nesposobnostjo zavarovalnico! Vsteti so mu hoteli onih 13 let pri graški zavarovalnici v penzijo. To je naravnost škandal! Človeka, ki ni sposoben za službo, se odpusti. Ali seveda mož je bil nemški nacionalac, in zato ga je treba dobro plačati, da se ga iznebi deželna zavarovalnica. Zakaj ste ga pa nastavili? Če vsak črevljar prej poskusi pomočnika, ali kaj zna, predno ga vzame v službo, bi bili nemško-nacionalni gospodje tudi lahko prej poskusili onega človeka, ali je zmožen za službo. Ni čudno, da ima potemtakem zavarovalnica, za katero garantira dežela, 19.000 kron primanjkljaja, ker morajo gospodje plačevati po 20.000 kron ljudem, da se jih iznebijo. Takega škandaloznega gospodarstva so pač zmožni le nemški nacionalci. Koliko odpravnine bi pač morali njim plačati, da bi se jih dežela iznebila enkrat za vselej!?

Koroške novice.

Spominjajte se šentjakobske šole!

Za národno šolo v Št. Jakobu v Rožu so darovali: Iz nabiralnika pri Vidmanu (6) 20 kron, Mlekarka iz Velikevesi 236. Mlekarnar iz Velikevesi 1742. Slovenski bogoslovci v Celovcu mesto venca kaplanu A. Jelencu 2220. Vrhnica v Šent-Jakobu 10. Mohorjani v Kazazah 5. Fr. Kajžnik, pek v Svatnah 20. Hranilnica v Črni 50. Jan. Ogriz, dekan v Kapli (5) 20. Lovrenc Singer, M. Turk in A. Weiss v Kapli 320. Iz nabiralnikov v Šmihelu in Štebnu 35. Mohorjani v Gospisveti 8. Mohorjani v Št. Vidu podjunske 7. Marija Tratnik v Št. Vidu podj. 5. Ana Lah v Št. Vidu podj. 2. Vesela družba pri Amružu v Svatnah 21. Št.-Jakobski samotar posebej še 1. Nevesekdo v Št. Jakobu 20 kron 2 vin. Skupaj 269 kron 80 vin. Najpristronejša hvala!

Matej Ražun, župnik v Št. Jakobu v Rožu. **Št. Jakob v Rožu.** Vse kaže, da se gradba železnice bliža koncu. Delavci odhajajo vsak dan — v sredo, 9. novembra, so iz bolnišnice odslovili vse bolnike izven enega, katerega so v posebnem vozu v četrtek odpeljali v Beljak. Le pri šolarjih se skoraj nič ne pozna in razredi utraktivistične šole so vsled mnogih delavskih otrok iz Področčice še jako napolnjeni — izven I. razreda, v katerem je le nekaj čez 40 otrok. Slovenska I. in III. razred sta tudi prav dobro obiskana, II. pa je bolj prazen. — Do velike noči upamo, da se bode predejalo vsaj toliko, da bode odpadel eden razred in bodo ostali 6 razredi imeli vsak dan pouk; sedaj imata oba II. razreda šole le vsak drugi dan.

Rožek. Pred nekim časom sem čital, da so Blatogradčani oddali svoj lov za 2000 kron. V srce me je zbolelo, ko sem pomislil, da se je naš

lov, ki je desetkrat lepši in večji, nego blatograški, oddal menda za celih 160 gld. Kaj pa Vi pravite na to, gospod urednik? Prosim Vas, ali pa politično društvo za pojasnilo, ali bi mi ne mogli tožiti tiste občinske odbornike, ki so za take revne krajarje prav za prav skoraj zastonj dali naš lov, ki je kakih 5000 kron najmanj vreden. Pomisliti moramo, da baron Born — tako poročajo časniki — na Kranjskem oddaja samo lov na divje koze za 25.000 kron! Pri nas je pa divjih koz več nego tam. Tudi naš knez menda oddaja lov na divje koze nekemu ogrskemu grofu za več tisoč kron. Kako pa mi pridemo do tega, da naš lep lov skoraj zastonj dajemo knezu in mu polnimo tako žepe? Naj nam tisti občinski odborniki, ki so knezu lov za tako nizko ceno dali, poplačajo našo škodo! Iz svojega žepa naj dajejo darila knezu in ne iz naših žepov.

Od nekod. Zadnjič smo objavili pod tem naslovom dopis nekega prav zanesljivega Slovenca. Društvo na Gozdanjah, ki se je čutilo s tem dopisom žaljeno, poslalo nam je popravek, katerega smo priobčili. Nam vsa zadeva ni bila prav jasna, priobčili smo dopis, čeravno se nam je nekaj hud zdel. Pa kar se je zgodilo, se je zgodilo. Gozdanjskim mladeničem pa izrekamo, da vso stvar obžalujemo. Za prihodnjič pa izjavljamo, da nobene kritike slovenskih društev ne prejmemo več. Komur ni pri kakem društvu kaj prav, ta se naj pritoži pri društvenem odboru ali pa pri političnem društvu, ali pa pride stvar ustmeno razlagat nam in mi se bomo potem obrnili do dotičnega društva. V našem časniku pa kratkomalo ne objavimo čisto nobene slabe sodbe več o kakem slovenskem društvu, da ne bodo mogli naši nasprotniki reči: „Glejte, kako se zdaj med seboj lasajo!“

Celovška okolica. Prav fletno je brati v „Miru“ tiste narodne pripovedke iz celovške okolice, katere nam g. dr. Arnejc spisuje. Prosimo ga, da bi nadaljeval tudi za naprej to hvaležno delo.

Bilčovs. Še dobro se spominjamo na tiste lepe čase, ko so prirejali naši stari Bilčovaščani svoje tabore, kjer so se navduševali za vse, kar je lepo, dobro in vrlo-slovensko. Zdaj pa, ko bi take tabore še bolj potrebovali, nego v prejšnjih letih, nima nikdo izmed nas zmisla za to. Mislimo, da se bodo tužne razmere, ki vladajo zdaj pri nas, kmalu izpremenile. Saj je budil nas Bilčovaščane tudi že naš slovenski Blaže in njegovim željam bomo pač mogli prej ali slej ustreči. Pa zakaj bi se tudi ne zbudili iz dolgotrajnega spanja? Smo vendar še mladi, tisto pa tudi dobro vemo, da smo Slovenci in da nas naši sovražniki zalezujejo na vse mogoče načine. Na delo, Bilčovaščani, dokler imamo še proste roke; kajti znabiti pride kmalu čas, ko bodo naši nasprotniki močnejši nego mi, in tedaj bo vse delo brezuspešno.

Bilčovs. Nasproti kotmirskemu nimrodu je treba tukajšnji dopis v Vašem cenjenem listu glede lisaste lisice v toliko popraviti, da se ne domneva, da je bil kak šekast pes pri tej lisici, pač pa pri njeni materi, kar si je vsak „pravi“ „nimrod“ lahko sam popravil. — Ko sem Krvinu opozoril na dopis kotmirskega nimroda, da so le-tam ustrelili lisico z rogovi in da se domneva, da je bil pri njej kak „pok“, tedaj je skočil po koncu ter dejal, da to

Koroške pravljice.

(Zbira dr. Jan. Arnejc.)

I. Iz celovškega kraja.

7. Grajfenfelsar.

Kake dobre četrte ure od Celovca proti Čajnčam, če se gre mimo Križne gore po poti, ki vodi mimo Št. Primoža, je za Gorico neka gostilna, ki se imenuje „Mrzla klet“. Blizu te gostilne se vidijo razvaline starega grada. Temu gradu se je reklo nekdanj Grajfenfels.

O tem gradu pripovedujejo ljudje to-le:

Sred noči, če prideš na ta kraj, ne vidiš nič več razvalin. Na njih mestu pa stoji spet lep grad, z velikimi vrati in okni; okoli in okoli njega pa je zid. Vse je razsvetljeno, na vrhu visokega stolpa pa vihra zastava. Sredi grada je vsa razsvetljena velika dvorana, proti mestu, na jutro pa kapelica, vsa v lučih.

Kadar pa udari gosposveški zvon dvanajsto uro, tedaj v gradu, v katerem je bilo do sedaj vse tiho, vse oživi. Na hodnikih sliši se hoja in letanje, in kdor vstopi, vidi, da se v dvorani zbirajo sluge v črni obleki. Ko se postavijo v red, gre procesija po stopnicah doli v kapelico. Iz kapelice se začuje sedaj petje in orgljanje in duhovnik stoji pred oltarjem in bere črno mašo. V sredi kapelice pa stoji velik oder, pogrnen z lepo žametasto plahto, na njem pa leži rakev, vsa z zlatom in srebrom okovana. Rakev je odprta. V njej leži vitez v vsej svoji viteški železni obleki, kakoršno so pred sto in sto leti nosili vitezi in vojaki v bojih. Na prsih pa ima na obleki vшит rdeč križ, glava pa je vsa

krvava, da se vidi, da ga je nekdo v boju ubil. Obličje mrličev je žalostno, otožno, kakor da bi ga še po smrti nekaj težilo.

Ko je maša končana in duhovnik zapoje „Requiescat in pace“, tedaj obstopijo črno oblečeni sluge tiho in z mrkim pogledom oder, zatvorijo rakvo ter jo vzdignejo na svoje rame. In stokaje in zdihujé neso jo skoz ozka vrata v grobnico, ki je kakor klet pod kapelico. Baklje, ki jih imajo v rokah, čudno svetijo iz grobnice in daleč okrog skoz gozd čuje se v tihi noči njih samotni stok in jok. Potnik, ki hiti križaje se mimo čudne prikazni, čuti, da ni samo težka peza rakve, ki teži nosilce, ampak pregreha, ki teže njih vest, in ki je ne pusti priti k pokoju, da morajo vsako noč tu prenašati rakev in zdihovati.

In res je velika pregreha, za katero se sluge tu pokorijo.

Bil je namreč nekdanj v davnih, davnih časih, ko so še kristjani hodili daleč v jutrove dežele osvobojevati sveto deželo, domovino našega Gospoda, iz turškega jarma. Kristjani, ki so hodili se bojevati za sveto deželo, so nosili križ, znamenje krščanstva, na prsih, in so se zvali „Križarji“, vojske pa za sveto deželo so se imenovale „križarske vojske“. V tistih časih gospodoval je na Grajfenfelsu neki grof. Ko so se spet enkrat zbirali pri nas vitezi križarji, da bi šli pod poveljstvom cesarjevim se bojevati proti Turkom in nevercem, pristopil je med nje tudi Grajfenfelsar. S seboj je vzel nekaj hlapcev, ki so mu pomagali v bojih.

Veliko bojev proti Turkom so že bili prestali. Marsikatero rano so bili dobili, pa tudi dragocenega blaga je bil nabral grof že lepo množino. Bilo je

to zlato orožje, prstani in verižice ter druge dragocenosti, ki jih je bil grof vzel pobitim sovražnikom.

Bila se je spet enkrat krvava bitka blizu Jeruzalema. Grof se je hrabro bojeval in mnogo Turkov je pustilo svoje življenje pod njegovim mečem. Hlapci so mu krepko pomagali. Tu pridirja na konju velik in krepek Turek. Grof je bil slabiji, a vendar se mu ni umaknil. Nazadnje je krepek udarec Turkov razklal mu šlem in glavo, da se je Grajfenfelsar zgrudil raz konja na tla.

Hlapci so mu priskočili in so ga nesli iz bojišča vstran. Tam je prišel še grof k sebi in je svoje hlapce milo prosil, naj njegovo truplo po smrti denejo v rakev in jo nesejo s seboj v domovino, ker samo tam, kjer je doma, bode našlo tudi njegovo truplo sladek in miren pokoj, tam, kjer počivajo njegovi predniki. Dragocenosti pa naj nesejo domov njegovi ženi in otrokom, in naj jim sporočijo, da je še pri zadnjih vzdihljajih mislil na svoje. Za njegovo dušo pa naj se berejo maše.

Hlapci so mu to vse obljubili, in ko je umrl, so mu dali napraviti lepo rakev ter so se podali z njo na ladjo, da bi se peljali domov. Ko so pa že bili daleč na morju, začeli so ugibati, kako da bi prišli do dragocenosti. In zgovorili so se, da vržejo mrliča v morje, sami pa, da razdelijo med se ves grofov denar in njegovo orožje, prstane in drugo zlatnino. In res so tako storili; vrgli so grofa v morje, razdelili so njegovo imetje med seboj in razšli so se med svet.

Doma je pa grofinja jokala in ž njo vred so zdihovali otroci po očetu, o katerem niso več zvedeli ničesar.

ni reš, in da bi se kotmirski nimrod ž njim le rad kaj pošalil. Ko sem mu pa dokazoval, da gospod urednik gotovo ne bi sprejel neresničnega poročila — vsaj ne med dopise, temveč mu odkazal — če ne „koš“ — vsaj prostor med smešnicami, tedaj se je zamislil ter me vprašal, kako si to reč jaz predstavljam. „Veš, Krvina“, sem dejal, „sedaj živimo v secesijonističnem času. Gotovo je lisica kje pobrala srnjakove roge, kateri le-tedaj sedaj odpadajo, ter si jih za „špas“ sama sebi nataknila, da bi imel kotmirski nimrod pred njo več „rešpekta“. „Tako, tako, to bi bilo nekaj“, pravi Krvina; „ali v dopisu se domneva, da je bil tudi »pok« pri njej“. „Saj veš“, pravim jaz, „tedaj pa ni drugače, kakor da so se lisici slinice cedile po srnjakovem mesu. Ker pa »pok« ni hotel z lepa dati svoje kože, je nastal med njima boj. Ko lisica zine, da bi požrla »poka« tedaj ji »pok« zasadi svoje roge v zgornje čeljusti, tako da se rogovji prikažejo vrhu glave. Ker so bili rogovji namajani, odkrhnilo so se od pokove glave in ostali na lisičji. Tako je dobila lisica roge in tudi pok je bil pri nji“. „Izvrstno, Gorjanc“, pravi Krvina. „Pijva ga kozarec na zdravje kotmirskemu nimrodu, ki nama daje priložnost izrednosti pri zverini tako srečno reševati.“

Gorjanc.

Zabrda pri Golševem. Kdo bi verjel, da je tudi pri nas nemškutarija razširjena? Vsi Golševčani smo rojeni Slovenci in pri volitvah se naš kraj vendar le pokaže popolnoma nemškutarskega. Vzrok tega je pač nemčurska agitacija. Mi tistega agitatorja, ki se poslužuje v svoji breznačajnosti baje celo „mazila“, dobro poznamo in pri prihodnji priložnosti bomo nanj malo bolj pazili, nego do zdaj. Mogoče se nam bo posrečilo, da bomo tega „mačka“ ujeli v skopec!

Iz Spodnje Rožne doline. Veselilo nas je, da se je g. Grafenauer potegoval v deželnem zboru za povzdigo naše puškarke obrti. Zato bi mi radi enkrat tega gospoda slišali govoriti na kakem političnem zborovanju, ki ga naj bi politično društvo v kratkem napravilo pri nas.

Borovičji in Glinjičji! Veste kaj, jaz sem bil nemškutar, sedaj pa ne bom več, ko vidim, da še naša prepotrebna puškarica zadruga ne dobi od deželnega zbora podpore. Upamo, da se bodo še drugim odprle oči, kakor so se meni. Delal bom na to, največ ko mogoče. Zadnji čas je, da se spomnimo, da smo Slovenci, in Slovencu edino le Slovenec pomaga. Kar pa bo zdaj med nami nepopoljšljivih nemškutarjev, jih bomo v kako staro puško nabasali in bomo strelili tja gori na Macen.

Bivši nemškutar.

Borovlje. Cena mesa se še do zdaj ni znižala. Ali bi ne bilo mogoče, da bi si delavci dobili svojega mesarja, pri katerem bi vsi odjemali meso in je dobili bolj po ceni? Ta mesar bi gotovo lahko v dobro izhajal, ker bi vsled nižje cene prodal veliko več mesa nego drugi mesarji. S tem bi pa tudi zadnje primoral, da bi ravnali svoje cene po njegovih cenah. To je pač velevažni del socialnega vprašanja, kateri je vreden premišljevanja!

Glinje. Prihodnjo nedeljo se bo oženil naš prijatelj g. Boštjan Zablachan z gospodično Rabič-ovo. Bilo srečno!

Št. Jakob v Rožu. Podpisani c. k. poštni urad Svetnavas, kateremu je došel dopis Št. Jakob v

Pa kazen je kmalu zadela nezveste hlapce. Nekateri izmed njih so bili ujeti in ukončani po Turkih, nekateri pa so umrli za kugo in drugi spet so poginili v pušcah za gladom. Po smrti sedaj pa morajo za kazen vsako noč pokopavati svojega gospoda v domačem gradu in nositi zdiha je njegovo težko rakev. In to bodo morali delati do sodnega dne. Tedaj bodejo šele kazni rešeni.

Kaznjeneec zaprl sodnika. Pri okrajnem sodišču v Tešinu so imeli zaprtega zloglasnega tata Vendelina Hinketa. Nedavno ga je zaslišaval sodnik v svoji pisarni. Ko bi bil moral kaznjeneec podpisati zapisnik, skočil je hipoma po koncu, planil skozi vrata, jih od zunaj zaklenil ter stekel po stopnicah na prosto. Sodnik in oba pisarja so bili tako presenečeni, da so šele čez nekaj časa začeli razbijati na vrata, kar pa je zopet dolgo trajalo, preden so jih s hodnika slišali. Med tem časom je seveda kaznjeneec že bil daleč iz mesta.

Drag poljub. Londonskim časopisom se poroča iz Baltimora: Te dni je bil tukaj obsojen neki natak, zamorec John, na dve leti zapora, ker je pred vsemi gosti poljubil natakario. Zamorec je neki gost rekel, da si ne upa poljubiti natakario. John je izjavil, da si jo upa poljubiti in položil na mizo stavo, katero je gost sprejel in zamorec je brez vseh ovinkov izvršil svoje dejanje. Kazen je zato tako velika, ker je John zamorec.

Rožu od dne 29. junija t. l. šele pozneje, zahteva na podlagi § 19 tisk. zakona prejem sledečega uradnega popravka:

Neresnično je, da je šentjanska posojilnica na pošti v Svetnavasi dne 17. III. 1905 oddala 200 kron za „Narodno šolo“, da je denar v Svetnavasi v prejemno knjigo zapisan istega dne, da pa iz Svetnavasi ni prišel na nobeno drugo pošto.

Res je temveč, da je bila upisana od podpisanega poštne urada tista 17. marca 1905 oddana svota v sprejemno knjigo in da se je takoj po postavi na c. k. poštni urad Celovec za Št. Jakob u Rožu odposlala. Od strani podpisanega c. k. poštne urada se ni napravil ne od časa sprejema onega denarja in tudi ne pri izročitvi nobeden nered.

C. k. poštni urad Svetnavas 12. Novembra 1905.

Krassnigg

Št. Tomaž. (Pogorel) je dne 8. t. m. ob 6. uri zjutraj v Št. Lovrencu Hajnzelnov skedenj. Zgorela je krma, mlatilnica in rezalnica. Druge škode ni. Kmet je zavarovan.

Št. Tomaž. Pokopališče v Št. Lovrencu je bilo letos na cerkvene stroške popravljeno, in nova mrtvašnica sezidana. Sedaj je tako lepo, da daleč okrog ni takšnega pokopališča. Šentlovrenčani so lahko na to ponosni. Hvala vsem, ki so z vožnjo pomagali in hvala tudi g. župniku za vse skrbi in trud, ki ga je imel.

Vovbre pri Velikovu. Komaj smo čakali, da nas je zapustil samo nemškega jezika zmožni podučitelj Bohrer, že nam je g. Palla nastavil zopet takega, ki nič slovenski ne zna, akoravno se je za slovenskega jezika zmožnega učitelja prosilo. Novi učitelj je brat prejšnjega in stanuje v Velikovu pri očetu Albinu Bohrerju, ravnatelju meščanske šole v Velikovu. — Prihodnje leto se namerava zidati v Vovbrah nova šola. Šola, pravijo naši kmetje, je že dobra, ali učitelje nam vse take nastavitve, da jih bodo naši otroci razumeli, pa ne v čisto slovenski kraj nemškega učitelja, ki se še znabiti kregati slovensko ne zna. Pravica, kje si, kje?

Tolsti vrh. (Glasovi naših kmetov.) Že nekaj let se je udomačila na Tolstem vrhu navada, da nekateri kmetje streljajo ob času nevihte z navadnimi „možnarji“ ali topiči proti toči. Kmetje so prepričani, da to pomaga, kajti že dolgo ni bilo toče v našem okraju. Vendar streljanje z navadnimi topiči gotovo ne more biti uspešno. Zato bi bilo umestno, da bi se nabavilo nekaj večjih topičev, kakoršne smo videli naslikane pred časom v Mohorjevem koledarju in ki so tudi v rabi v vinorodnih gorah na Štajarskem. Seveda se ne more zahtevati od tistih kmetov, ki streljajo proti toči, da bi si sami naročili take priprave — ampak priskočiti bi jim morala občina, še bolj pa dežela na pomoč. V deželi je zaklad za uime, za točo, povodenj itd.; kaj pa, če bi se iz tega zaklada nabavile za posamezne občine ali soseske take priprave? Tudi bi se moralo ukreniti, da bi dotični kmetje, ki streljajo proti toči, dobivali smodnik pri založnikih ceneje, — ali recimo, stvar bi se tako napravila. Občina prevzame naročevanje smodnika za te slučaje in od občine bi ga potem dobivali posamezni kmetje. Pred vsem pa naj bi se občine obrnile do deželnega poslanca gosp. Grafenauerja, ki naj bi posredoval. Kakor je nam znano, dobivajo kmetje dosedaj smodnik le tedaj boljši kup, če so zavarovani proti toči in drugim neugodam. — Sicer so ravno na Spodnjem Štajarskem mnenja, da streljanje proti toči nič ne pomaga; mi ne vemo, kaj je na tem resnice. Zaradi tega dajamo to stvar našim županom in vplivnim možem v premišljevanje, da tudi oni povejo svoje mnenje.

Spodnji Dravograd. (Sejem. — Poroka.) Na živinski sejem, kateri je bil tukaj na 3. t. m., so prignali 3 konje, 460 volov, 120 krav, 80 junic, 5 telet. Živine se je torej veliko prignalo, kakor malokdaj ob tem času. Povprečna cena je bila 56 do 66 kron stot. Kupei so bili iz Ogrskega, Moravskega, Štajarskega in iz naše dežele. Prihodnji sejem je spet tukaj na 20. marca 1906. — Poročil se je tukajšnji trgovec Otmar Goll z gospico Reziko Pušnig iz Št. Ruperta pri Celovcu. Bilo srečno!

Dunajsko vseučilišče zaključeno.

Zadnjo soboto (4. t. m.) opoldne iztirali so nemško-nacionalni dijaki, ki so demonstrirali proti profesorju Dvořaku in rektorju Filippovichu, vse nenemške dijake iz avle, ker se niso hoteli odkriti, ko se je pela „Wacht am Rhein“. Nekateri Slovani in Lahi so bili težko ranjeni.

Ogorčenost med mirnim nenemškim dijaštvom vsled teh surovih, vsled teh nesramnih, pobalinskih napadov na akademično prostost in pravice, vsled terorizma nemško-nacionalnih društev proti akademičnim oblastim, združila je vse, kar ni nemško-nacionalnega na univerzi, v skupno obrambo proti temu nezgodnemu nasilstvu. Sklenila se je

velika demonstracija proti nemškim razsajačem in napadalcem.

V ponedeljek zjutraj ob 8. uri bil je večji del rampe in prostor pred glavnimi vrati univerze, ki so bila zaprta, napolnjen z dijaki različnih narodnosti, ki so bili voljni odločno zabraniti nemškemu dijaštvu pristop k „njegovim“ univerzi. Kmalu se je napolnila cesta pred univerzo z nemškimi burši, katere je dijaštvo na rampi pozdravilo s slovan-skimi in laškimi pesmimi. Razburjenost buršev vsled tako omadeževanega čisto nemškega značaja univerze, kjer je vsak teden parkrat od začetka semestra nebrzdano in neomejeno nadvladala nemška brutalnost vse akademične postave, je bila grozna in zgoraj na rampi stoječi so z veseljem opazovali, kako globoko zadeta je bila „nemška duša“ v nemških burših. Nemški burši, zastopniki „kulture“ in vsega, kar se smatra za „akademisches Wesen“, oni, ki so tako samovoljno postopali proti drugim dijakom in jih kot svojo igračo metali iz univerze, bili so od ravno teh, po njihovem mnenju v vsakem oziru toliko pod njimi stoječih, od sinov neplemenitih narodov izključeni od svoje nemške univerze na Dunaju. Privilegirano mesto njihove surovosti zastopili so njim Slovani in Lahi kot pravi in dostojni varuhi akademičnega življenja in akademične svobode. Pripravili so se nemški burši za „šturm“. Policija pa jim je zastopila pot na rampo in hud boj se je vnel med Nemci in policijo. Dijaki so potisnili stražo na spodnji del rampe, ki ni bil zaseden, in potem proti desni palustradi rampe. Palustrada je počila in zidovje in straža in dijaki, vse skupaj, je padlo do 2 metra globoko na kamenita tla. Ranjence pobrala je hitro „Rettungsgesellschaft“, ostali policaji so se umaknili raz rampo in zdaj so stali nemško-nacionalci trdo pred svojimi nasprotniki, ki so med popisanim prizorom mirno in odločno stali na svojem že od začetka zavzetem prostoru.

Zdaj so se nemško-nacionalci, videč brez-uspešnost napada na goste vrste, začeli pogajati zaradi odhoda in dognalo se je, da se bodeta obe stranki enakomerno na nasprotni strani odmaknili, kar se je tudi storilo. Zedinjeno nenemško dijaštvo, katerega taktno obnašanje je pohvalil celo rektor nasproti njegovi deputaciji, je zapustilo svoje ugodno stališče ne iz strahu pred nasprotniki, ampak ker je s tem, da so se Nemci z Nenemci vred enakopravno odločili za odhod, doseglo svoj namen in pokazalo, da je zmožno tudi s silo varovati svojo enakopravnost proti nemškemu nasilstvu.

Slovani in Lahi so korakali proti naučnemu ministrstvu, kjer so s klici „Nieder mit deutschnationalem Terrorismus“ demonstrirali proti Nemcem. Potem se je pomikala nepregledna vrsta proti parlamentu, kjer se je zasedla rampa in so Slovani in Lahi skupaj peli „Hej Slovani“ in „V boj“ in tudi laške pesmi. Odtod potem je šlo dijaštvo, katerega število je še narastlo, čez Burgin in Opern-Ring pred tehniko, kjer je demonstriralo proti nemškim nacionalcem in zopet pelo slovan-ske in laške pesmi. Govorniki so pozdravili sloga med od Nemcev zatiranimi nenemškimi dijaki in potem se je nad dva tisoč broječe dijaštvo mirno razšlo.

Nemški nacionalci pa so se vlekli od univerze pred „Menso akademiko“ ter tam prisilili gospodinjo, da je „menso“ zaprla. Potem pa so začeli lov na posamezne Slované in Lahe, katere so pojali po ulicah blizu univerze kakor krvoločni psi.

Zgodilo se je, da je na „Universitätsstrasse“ okoli dvesto nemških buršev letelo za enim samim Čehom, ki pa je srečno ušel na „električno“ in od tam veselo pozdravljaj surove norce, ki so še nekaj časa leteli za vozom. Seveda to ni bil posamezen slučaj, kajti Nemci v Avstriji in posebno njih mladina se čutijo vedno provocirane.

Univerzo straži noč in dan policija in nikdo ne more do visokošolskih vrat. Kako dolgo bodo predavanja pretrgana, ni znano. Rektor je zapretel, da bode predlagal ministrstvu, da zaključí univerzo za cel semester, če se dijaštvo ne pomiri v kratkem. Ubožnejši dijaki, med katere se štejejo tudi koroški Slovenci, bi v slučaju, da se univerza zapre, dolgovali nemško-nacionalnim kolegom za izgubljeni tečaj veliko hvalo.

Društveno gibanje.

Slov. kršč. soc. delavsko društvo Pod-ljubeljem vabi člane in somišljenike na shod, kateri se vrši v nedeljo, dne 19. t. m., popoldne ob 3. uri, v gostilni pri Kajzerju. Dnevni red: G. Arnuš: O volilni pravici. Tovariš Wieser: Tuberkuloza in organizacija. Lavsekar: Slovenec in materni jezik.

Vabilo. Podružnica sv. Cirila in Metoda za Št. Štefan in okolico v Zilski dolini napravi v nedeljo dne 19. novembra 1905, ob 1/4. uri popoldne, svoj letni občni zbor v hiši „pri Pečku“ v Smolčičah pri Št. Štefanu po sledečem sporedu: 1. Pozdrav načelnikov. — 2. Razni govori in na-

Kupujte národní kolek!

sveti. — 3. Petje. — 4. Volitev novega odbora. — 5. Pobiranje letnih doneskov. — 6. Prosta zabava. Vse zavedne Slovence, posebno gospode govornike, prijazno vabi k obilni udeležbi

načelnstvo.

„Slov. akad. društvo „Ilirija“ v Pragi si je izvolilo na svojem rednem obnem zboru, dne 31. oktobra sledeči odbor: predsednik: tech. France Jenčič; podpredsednik: phil. Ivan Steblovnik; tajnik: iur. Janko Hacin; blagajnik: tech. Viljem Kuček; knjižničar: iur. Andrej Kegele; arhivar: iur. Anton Kacjan; gospodar: tech. Gvidon Gulič. Preglednika sta: phil. Adolf Turk in tech. Josip Kremenšek.

Odbor.

Dopisi.

Borovlje. Vsakega zavednega Slovenca, ki potuje skozi našo lepo Rožno dolino, vabi slovenski napis v Zablachanovo gostilno na Trati. Tudi jaz jo rad zavijem tja, ker mi je znano, da imajo tam razna slovenska društva svoj sedež, in se zbirajo tukaj vrli rodoljubi iz Glinj in cele okolice.

„Kdo so pa tisti na oni tablici,“ vprašam našega starega, a še vedno čilega g. Zablachana, ko vidim lično fotografijo, visečo v pivnici, predstavljajočo sedem mož, in katera je že večkrat obrnila mojo pozornost nase. In ta mi pove, da je to bivše načelnstvo „Katoliško-političnega društva Slovencev v Borovljah in okolici“. V sredi sedel tedanji predsednik gosp. Anton Šajnik, oče prof. Šajnika v Celovcu, mi vneta pojasnjuje, „drugi so Pavel Rabič, Urban Oražec-Ilovnik, g. župnik Janez Godec, Janez Ovčar-Jurkelc, Franc Colarič, vsi že rajni, in to sem pa jaz. Bilo je to v sedemdesetih letih preteklega stoletja. Udje tega društva imeli smo redno vsak mesec predavanje. Zbralo se nas je vedno mogočno število, da je bila dvorana premajhna, kjer smo imeli svoje shode. V Borovljah je bil župnik takrat gosp. Legat, v Slov. Plajbergu g. Muden, in rajnega g. Andreja Einspielerja smo imeli pogosto v naši sredi.“ Zamislil sem se.

Tako je bilo takrat v Borovljah, in kako je zdaj, po tridesetih letih? Res so Borovlje vse drugačne. Nove stavbe, lepe hiše so zrastle, razširjene so in povečane, da bi jih ne poznal. Rekel bi, iz starih Borovlj so postale nove. A zdi se mi, da je s starimi izginil slovenski zarod, izginili so korenjaki, možje, ki se niso sramovali svojega milega jezika, postale so Borovlje tuje. Kako pa tudi ne! Zdaj delujejo tu za potujčevanje nemški „Bibliotek-Verein“, dvoje nemških pevskih društev, podružnica „südmärke“ in „sülferrajna“, otroški vrtec, nemško telovadno društvo itd.

Starši učijo svoje otroke nemško govoriti, češ, učitelj pravi, da jih potem laglje uči, saj je itak zunanjih dosti in se mora s temi dosti mučiti, da jih nemško nauči. Torej nemščina je glavna stvar in zaradi šole odtegujejo starši svoje otroke svojemu narodu in jih potujčujejo. Vse je na delu, da bi se prejkoprej zatrl naš mili jezik in naredil prostor tujemu. In kaj je vsemu temu nemškemu pretežju od naše strani nasproti? Nič. Stari so pomrli, društvo je nehalo, drugega pa ni. Ni čuda, da ima nasprotnik lahko delo in le tupatam naleti na kak odpor, kateri bo pa tudi prenehal, če se v kratkem ne predrugači. Res, da marsikje še tli iskra pod pepelom. To je treba oživiti, da se rešimo popolnega potujčenja. Starši! Ne ravnajte krivo, učite svoje otroke tisti jezik, katerega so nas naše matere naučile. Ni res, da bi se branili mi učiti nemškega jezika, a naš materni jezik nam mora biti svet pred vsem. Rojaki! Ne pustimo, da bi se delalo tako naprej kot do sedaj. Na noge! Organizujmo se, snujmo slovenska društva in prebudimo se k novemu življenju! Popravimo, kar se je do zdaj zanemarilo. Ne trgajmo se v stranke, bodimo edini, ko se gre za sveto narodno stvar. Tedaj se le ne bo mogel bahati tujec: „Zmagal sem. V Borovljah so Slovenci izmrli. Borovlje so nemške.“

Zilska Bistrica. (Takšni so.) G. urednik! Dobro je, da se zabeleži, kakšne podlosti in nesramnosti so zmožni naši nemčurji, kadar nastopijo proti kakemu Slovincu. Mislil sem, da se boče kdo drug oglašil v „Miru“, a ker ne, sporočimo vam, čeravno že malo pozno, par značilnih slučajev.

Č. bralci „Mira“ se gotovo še spominjajo, kako so napadli naši nemčurji v „Beljaški urši“ dva naša mladeniča, da sta razobesila na cesarski god rusko (?) zastavo na Gorjanskem zvoniku. Prav dobro jih je zavrnil v „Miru“ zahomski dopisnik. A navzlic popravku piše isti dopisun drugič v celovski „protestantovki“ — beljaški list baje ni hotel nič več sprejeti od njega, ker se je že prvič pošteno zlagal — da so bili oni (nemčurji) poprej kakor pozneje prepričani, da so duševni provzročitelji onega čina imenovani osebi. A tako,

dopisunče! „Duševni provzročitelji,“ a vi ste pisali prej „storilci“, ali je to vse eno? Tedaj, kdaj ste se lagali, ali prvič ali drugič? Povem vam jaz — obakrat. Sicer cela zadeva ni vredna, da bi se zmenil za njo, le način, kako hočejo to naši nemškutarski učitelji izkoriščati, je značilno. Kajti oni so dobro vedeli, kdo je zastavo razobesil, in če ne, bi bili lahko vprašali cerkovnika, a ne ozi-raje se na to, ali je res ali ne, obdolžijo osebe, ki niti pri cerkvi niso bile, samo, ker jim niso všeč. In ti hinavci vpijejo v svet, da je to skrajno nepatrijotično, da se razobeša na cesarski god ruska (!) zastava. Ruska?? Že deset let se razobeša ta zastava, ki je cerkvena last, in nihče se ni izpodtikaval nad tem. Moral je priti tak nemškutarski privandranec v naše kraje, da je spoznal slovensko zastavo za — o j groza — rusko. Oj vi preučeni dopisunče! Na to vašo iznajdbo damo vam, navzlic vašemu modrovanju v protestantovki, celo patent! Sicer se pa lahko pomirite, zastava se je razobešala in se bo tudi zanaprej. Takih privandranih rogoviležev gotovo nihče ne bo vprašal.

A še lepše pride! V „Beljaški urši“ pišejo ob enem tudi, da je eden izmed mladeničev zagrešil motenje vere, zaradi katerega je bil ovaden. In kaj je res? 26. avgusta t. l., ko je ta list prinesel to novico, ni bilo nikjer niti sluha niti duha o kaki ovadbi. A ker so se celo njih somišljeniki norčevali iz blamaže dopisnika in njegovih pomagačev, so res prisilili nekega učitelja, da je napravil ovadbo — tedaj cel teden pozneje. Državno pravdnistvo pa se je takoj prepričalo, da na celi stvari ni niti pičice resnice, kajti navzlic napor-nemu prizadevanju orožnikov in nemčurjev ni bilo razun ovaditelja nobene priče. Ko bi jih vi videli, kako so ti sopihali od hiše do hiše, od vasi do vasi. Celo šolarje so zaslišavali, a smola, priče vendar ni bilo. Nasprotno so vse zaslišane osebe z ogorčenjem zabavljale nad nesramno lažjo. Še več! Celo ovaditelj je pri svojem sodnijskem zaslišanju tako izpovedal, da se je postavil samega sebe na laž!

S takimi značaji imamo opraviti. Laž, obrekovanje, vsako sredstvo jim je dobro došlo, če le morejo kakemu Slovincu škodovati. Vidijo ljudi, kjer jih ni, slišijo jih govoriti, kar ne govore. V tem slučaju pa jim je šlo za veliko reč, ki je že v receptu naših nemčurjev. Ta obrekovani mladenič je namreč visokošolec, ki stopi v kratkem v svet. Zategadelj so ga hoteli ugonobiti, dokler je še čas. Ker je Slovenec, ga hočejo napraviti za nepatriota, ker je prepričan katoličan, zato mora biti zločinec veromotenja. Da, ali je sploh najti besedo, ki bi tako ravnanje zadostno označila? Ni je!

Zanimivo je, kako sodijo treznejši nasprotniki o ti zadevi. Najboljše pojasnilo nam daje dopis v „Villacher Zeitung“ z dne 2. t. m. Tam zavrača neki gospod, podpisan je za „naprednega učitelja“, vse obdolžitve in daje dopisunu dobro zasoljene nasvete in zausnice, češ, tako postopanje ne more biti njim (nasprotnikom) v čast. No, g. dopisun, ali imate še kaj čuta časti v sebi?! Zdaj so vas označili že vaši somišljeniki sami za lažnika in tudi urednik vašega lista je pokazal, koliko zupanja ima v vašo resnicoljubnost! Častitamo!

Drugi slučaj. Naše izobraževalno društvo je imelo meseca septembra svoje letno zborovanje, ki je bilo povoljno obiskano, kajti to priča že dejstvo, da se je nabralo za pogorelee v Lipaljavasi nad 20 K. Tudi to zborovanje je počastil neki drug dopisun z dopisom v „Bauern-Zeitung“. Ne dostaja nam časa in prostora, da bi odgovarjali na vse njegove neslanosti, kajti na nizko stališče naših nasprotnih dopisnikov se ne maramo podati. Samo nekaj. Ta dopisnik obdolži tudi tri naše srednješolce, da so se zborovanja, ki ga imenuje „slovenisch-klerikale Versammlung“, udeležili. In kakor je že to našim nemčurjem v krvi — tudi to je laž. Pribijemo: pri zborovanju ni bilo nobenega srednješolca, pač pa mogoče pri igri, ki je bila uprizorjena v dobrodelne namene, in h kateri je bil vstop prost. A dopisunu se ni treba na to ozirati, gre mu samo za to, da tudi tem dijakom škoduje, kajti dobro ve, da se oni ne smejo in ne morejo zagovarjati! Fej takemu ovaduštju!

Da, takšni so! Slovenski kmet, mar li pošiljaš zaradi tega svoje otroke v višje šole, da jim zapre kak mlečnozobni škric, ki živi od tvojih žuljavih rok, pot do boljšega kruha, da imajo tujci, ki ti niso in ne morejo biti pravi prijatelji, prostor. Ali še ne zadostujejo ta dejstva, da se ti odprejo oči?! Sapienti sat, pametnemu je dovolj! Da, takšni so naši nasprotniki in njim na čelu najbolj zagrizeni, nemčurjski učitelji!

Slovenci, spominjajte se Velikovške šole!

Kdor ljubi kakao in čokolado, temu bodi priporočen:

Ivana Hoffa

Kandol-Kakao

ki ima najmanj toliče v sebi, je torej najlaže prebaven, ne provzroča nikoli zaprtosti in je ob najboljšem okusu izredno poceni.

Pristen samo z imenom

Ivan Hoff

in s levo varstveno znamko.

Zavojipo 1/4 kg 90 vinarjev

1/4 50

Dobiva se povsod.

Gospodarske stvari.

Črtice o govedarstvu.

(Piše Fr. Dular.)

V tisti deželi je blagostanje doma, v kateri napreduje živinoreja in v kateri cvete poljedelstvo.

(Dalje.)

Kako je oskrbovati in rediti odstavljena teleta? Po odstavi morate teleta skrbno izrežati in dobro krmiti. Dajati jim morate najfinejšega sena, otave, ovsu in nekoliko časa zraven vode tudi posnetega mleka. Pokladajte najfinejšo sladko seno; otava pa je še boljše in še tečnejša, če ste jo le pri lepem vremenu spravili. Slabo, debelo, trdo, ali celo pokvarjeno seno ni za teleta; ravno tako se je ogibati zaduhlega in posebno plesnivega ovsu. Oves je najboljši in najprikladnejši žito za izrejo telet; ovsu ni mogoče namestiti z nobenim drugim žitom. Za teleta morate oves zdrobiti (na debelo zmleti); in kasneje se jim sme dati tudi celo, toda zdrobljen je boljši. Po odstavi ni treba ovsu kuhati, to bi mogli storiti le med sesanjem. Ovseni zdrob je le toliko navlažiti, da ga živalice ne razpihajo.

Junčkom morate dajati ovsu do prvega leta, a teličicam samo dotlej, da navrše 6 do 8 mesecev. O tem bom govoril bolj natančno kasneje.

Po odstavi je dajati srednje težkim teletom dnevno po 2 kili finega sena, odnosno otave in 1 kilo ovsu. To velja za tista teleta, ki so okoli 50 do 60 kil težka. Težja teleta potrebujejo kajpada več krmiva, a lažja primeroma manj. Ker mladiči ob taki dobri krmi hitro rastejo in ker postajajo dan za dnevom težja, zato jim morate tudi krmo povečavati. Krmite jih redno, ob natančno določenem času. Po odstavi puščajte teleta pri lepem vremenu na pašo, ker tam se najbolj počutijo, najbolj uspevajo in si najbolj utrdijo zdravje. Seveda jih morate prej v hlevu nakrmiti in potem jih spustiti na pašo, ker teleta naj hodijo na pašo bolj radi skakanja, kakor radi krme. Črez nekoliko mesecev pokladajte teletom zraven sena in ovsu tudi nekoliko korenstva in rezanice.

Pri odstavljenih teletih gledajte po mogočnosti na snago. Hleve jim dobro nastiljajte. Kožo jim osnažite večkrat s ščetjo in z mehko cunjjo; kadar so močno nesnažna, jih tudi umijte. „Snaga je pol krmiljenja,“ pravi pregovor, torej pozor, živinorejci! Nič ni gršrega za gospodarja, kakor če ima mršava, nesnažna in ušiva teleta. Takšna teleta so živo znamenje, da jim je gospodar len in zanikaren. Uši se lotijo najraje tistih odstavljenih telet, ki se slabo krmijo in ki se ne čistijo. Najuspešnejši pripomoček zoper uši je pridno snazhenje kože in tečno krmiljenje.

Še na nekaj važnega vas moram opomniti. Prej sem že omenil, da ne smete sesnega teleta privezavati, ampak ga morate postaviti v majhno štalico, kjer more skakati in se prosto gibati. Tudi po odstavi mora tele dovolj hoditi. Če že ni drugače, da mora biti po noči v hlevu privezano, puščajte ga vsaj pri lepem vremenu po dnevu na pašo, kjer se po volji naskače. Ena najglavnejših napak pri izreji telet je, če so ista vedno k jaslim privezana.

(Dalje sledi.)

Svoji k svojim!

Opozarjamo vsakega varčnega rodoljuba na edino hrvatsko zavarovalno zadrugo

„CROATIA“

pod pokroviteljstvom kralj. glavnega mesta ZAGREBA.

Ista zavaruje na Štajarskem, Kranjskem in Koroškem vse premičnine, živino in pridelke proti ognju po najnižjih cenah.

Vsa pojasnila daje:

Podružnica „CROATIE“ v Trstu.

Zastopniki se iščejo po vseh večjih krajih Kranjske, Štajarske in Koroške.

V zalogi tiskarne Družbe sv. Mohorja v Celovcu je ravnokar izšel:

Anton Janežičev

nemško-slovenski slovar

(Deutsch-slovenisches Hand-Wörterbuch).

Četrti, predelani in pomnoženi natis

priredil Anton Bartel.

1905.

Dobiti je tudi

Anton Janežičev

slovensko-nemški slovar.

Tretji, predelani in pomnoženi natis

priredil France Hubad.

Cena vsakemu: mehko vezan K 6.—, trdo vezan z usnjatim hrbtnom K 7-20 (po pošti 30 vin. več).

V zalogi tiskarne Družbe sv. Mohorja v Celovcu so dobili

krasne platnice

za knjigo: „Slovenski fantje v Bosni in Hercegovini“ od Jern. pl. Andrejka po ceni K 1.— za komad, po pošti 30 vin. več.

Igralci na citre

dobijo 5 komadov za citre in katalog brezplačno. J. Neukirchner, Görkau, Češko.

Dobri in pridni

se takoj sprejmejo na posestvu „Stefanshof“ v Blatu pri Pliberku. Plača 15 do 20 kron, po uporabnosti.

Želodčne bolezni

so večkrat posledice zanemarjenega slabega prebavljanja in se kažejo največkrat kot slab tek, otrdelost trebuha, gorečica, napenjanje, slabosti, slab okus, glavobol itd. ter se večkrat razširijo v težko bolezen, ako se pravočasno ne odpravijo.

Kot izvršno sredstvo proti vsem boleznim izhajajočim iz pokvarjenega želodca so se izkazale že desetletja kot Marijacejske povsod znane in priljubljene

Brady-jeve želodčne kapljice

vsled svojega tek vzbujajočega, želodec krepijočega in čistečega učinka.

Cena stekleničici z navodilom K —80, dvojna steklenica K 1-40.

Pri kupovanju v lekarni zahtevajte izrecno pristne Brady-jeve želodčne kapljice in se ne dajte pregovoriti s kakim drugim izdelkom. Pazite na zavoj v rdeči škatljici s podobo Matere Božje kot varstveno znamko in na podpis

C. Brady

Osrednja zaloga C. Brady-jeva lekarna, Dunaj, I., Fleischmarkt št. 1/385, razpošilja proti gotovini ali po poštne povzetju za K 5.— šest majhnih ali za K 4.50 tri velike steklenice poštne prosto in brez nadaljnjih stroškov.

Najceneje usnje za jesen

je dobiti

v trgovini z usnjem poleg gostilne „Kleeblatt“ na Novem trgu v Celovcu.

„Goriško vinarsko društvo,“

registrovana zadruga z omejeno zavezo

v Gorici

ima v svojih zalogah in prodaja

naravna in pristna vina

iz Brd, z Vipavskega in s Krasa.

Razpošilja na vse kraje od 56 litrov naprej.

Vzorke vin pošilja na zahtevo.

Cene zmerne, postrežba točna in realna.

Sedež društva:

Gorica, ulica Barzellini št. 25.

Jadranska banka v Trstu

pričela je svoje poslovanje ter opravlja vse bankovne in menične posle: eskomptuje menice, daje predjume na vrednostne papirje, kakor tudi na blago, ležeče v javnih skladiščih.

Kupuje in prodaja vrednostne papirje vsake vrste, devize, inozemski zlati in srebrni denar ter bankovce, vnovčuje kupone in izžrebane vrednostne papirje pod najugodnejšimi pogoji.

Izdaja nakaznice na vsa glavna tržišča monarhije in inozemstva, dovoljuje kredit proti dokumentom vkrcanja.

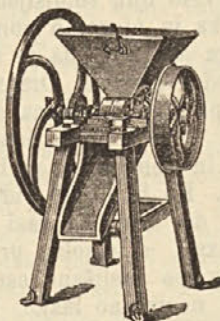
Sprejema denar na vložne knjižice kakor tudi na tekoči in žiro-račun.

Preskrbuje vsa borzna naročila najhitreje in najvestneje pod kulantnimi pogoji.

Posreduje in konvertira hipoteke pri prvih hipoteknih zavodih pod najugodnejšimi pogoji.

Bankovni prostori v

ulici Nicolò Machiavelli, šte. 26.

Stroji za prirejanje krme.

Rezalnica za rezanico in krmo, s patentovanimi ležišči za mažo; tečejo jako lahko in prihrani se moči do okrog 40%; rezalnica za repo in krompir (repico); mlinci za drobljenje in mečkanje; parnice za živinsko krmo, premakljive kotlaste štedilne peči z emajliranimi in neemajliranimi vložnimi kotli, stoječe ali premakljive, za kuhanje in parenje živinske krme, repice, za mnoge gospodarske namene itd.; nadalje: mlatilnice, gepeljne, železne pluge, valjarje, brane itd. izdeluje in pošilja v najnovejši, priznani izvršni sestavi

Ph. Mayfarth & Comp.

Tovarna za kmetijske stroje, livarne in fužine na par, na Dunaju, II./1, Taborstrasse 71.

Ilustrovani ceniki zastoj.

Zastopniki in prekupci se sprejmejo.

Zdravje je največje bogastvo! — Zdravje je največje bogastvo!

Kapljice sv. Marka.

Te glasovite in nedosegljive kapljice sv. Marka se uporabljajo za zunanjo in notranjo uporabo. Osebito odstranjujejo trganje in koljenje po kosteh, nogah in rokah, ter izlečijo vsak glavobol. One delujejo nedosegljivo in spasonosno pri boleznih na želodcu, ublažujejo katar, urejujejo izmečke, odpravijo naduho, bolečine in krče, pospešujejo in zboljšujejo prebavo, čistijo kri in čreva. Preženejo velike in male gliste, ter vse bolezni izvirajoče od glist. Delujejo izobno proti hripavosti in prehlajenju. Lečijo vse bolezni na jetrih in slezih ter koliko in ščipanje v želodcu. Odpravijo vsako m zlico in vse bolezni izvirajoče od mrzlice. Te kapljice so najboljšo sredstvo proti boleznim na maternici in mdr onu, radi tega ne bi smele manjkati v nobeni meščanski in kmečki hiši.

Dobivajo se samo: Mestna lekarna, Zagreb. — Radi tega naj se naroča naravnost pod naslovom: „Mestna lekarna, Zagreb, Markov trg šte. 6, poleg cerkve sv. Marka.“

Denar se pošilja naprej ali povzame. Manj kakor 12 steklenic se ne pošilja. — Cena je naslednja in sicer

1 ducat (12 steklenic) 4 K, 2 ducata (24 steklenic) 8 K, 3 ducate (36 steklenic) 11 K, 4 ducate (48 steklenic) 14-60 K, 5 ducatov (60 steklenic) 17 K.

Na razpolago imam na tisoče priznanih pisem, katerih mi ni mogoče radi pomanjkanja prostora navesti. Zato navajam samo imena nekaterih gospodov, ki so uporabljali „kapljice sv. Marka“ z najboljšim uspehom, ter popolnoma ozdravili: Ivan Baretinčić, učitelj; Stjepan Barić, župnik; Ilija Mamić, opankar; Janko Kišulj, kr. nadlogar; Stjepan Seljanić, seljak; Sofija Vukelić, šivilja itd. itd.

Mestna lekarna, Zagreb, Markov trg št. 6, poleg cerkve sv. Marka.

Ustanovljena l. 1360.

Zahtevajte pri nakupu

Schicht-ovo štedilno milo

z znamko „jelen“.

Ono je **zajamčeno čisto** in brez vsake škodljive primesi. Pere izvršno. Kdor hoče dobiti zares zajamčeno pristno, perilo neškodljivo milo, naj pazi dobro, da bo imel vsak komad ime „SCHICHT“ in varstveno znamko „JELEN“. Dobiva se povsod!

Varstvena znamka.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Akcijski kapital K 2.000.000.

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, komunalnih obligacij, srečk, delnic, valut, novcev in deviz.

Prodaja srečk proti mesečnim odplačilom.

Promese izdaja k vsakemu žrebanju.

Kolodvorska cesta št. 27.

Zamenjava in eskomptuje

izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone.

Daje predjume na vrednostne papirje. — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitniške kavcije.

Eskompt in inkaso menic. — Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. — Podružnica v Spiljetu.

Denarne vloge sprejema

v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugodnim obrestim. Vložni denar obrestuje od dne vloge do dne vzdiga.

Promet s čeki in nakaznicami.